

VI IPA REGIONALNA KONFERENCIJA O JAVNIM NABAVKAMA

A joint initiative of the OECD and the European Union,
principally financed by the EU

KOMUNALNE USLUGE: OD EKSLUZIVNIH PRAVA DO LIBERALIZACIJE – OBRAZLOŽENJE ZA FLEKSIBILNOST U DIREKTIVI **2004/17/EC**

Colin MAUND

Hellios Information, UK

Fleksibilnost u sadržaju režima komunalnih usluga

1. Komunalne usluge u Evropi – razvoj zakonodavstva
2. Promjene na tržištu komunalnih usluga
3. Uticaj na nabavke
4. Koji su razlozi za liberalniji tretman
5. Razlike između sektora komunalnih usluga i klasičnog sektora
6. Detalji tih razlika
7. Naučene lekcije

Komunalne usluge u Evropi

razvoj zakonodavstva

- Zakonodavstvo o javnim nabavkama postoji u EU od 1970-ih
- Izvorna pravila su bila bazična, neprimjenjiva i nisu uključivala komunalna preduzeća (poznato kao Isključeni sektori)
- Sa uvođenjem Jedinstvenog tržišta 1993. godine, javne nabavke su viđene kao osnovna slabost koju je trebalo prevazići
- Komunalne usluge su bile definisane kao voda, energija, saobraćaj i telekomunikacije

U međuvremenu...

Komunalne usluge su se mijenjale...

- Većina komunalnih usluga je bila u državnom ili zajedničkom vlasništvu
- Većina komunalnih usluga je bila bazirana na geografskim monopolima
- Cijene je određivao regulator, a ne tržište
- Komunalne službe su bile pod pritiskom da djeluju u nacionalnom interesu, a time i pod pritiskom da kupuju od nacionalnih prvaka
- Nema stvarnih privrednih pokretača – većina je funkcionalisala na „troškovi plus...” osnovi

Komunalne usluge su se mijenjale... u pravcu...

- Privatizovane organizacije sa akcionarima
- Razdvajanje po funkcionalnim linijama, npr. odvajanje prenosa od proizvodnje
- Sa uklanjanjem mnogih monopolskih elemenata ili otvorenost prema konkurenciji
- Sa cijenama koje određuje tržište
- Pojavile su se mnoge međunarodne grupe koje su bile vlasnice komunalnih usluga u raznim državama
- Otklon od pritiska za dodjelu oskudnih resursa ka pružanju usluga po najnižim cijenama

Uticaj na nabavke - došlo je do krupnih promjena

- Otklon od nacionalnih prvaka ka najboljem pružaocu usluga
- Međunarodne grupe su imale manje lokalnih pripadnosti
- Smanjenje moći trgovinskih udruženja i nacionalnih specifikacija
- Otklon od sigurnosti snabdijevanja ka ekonomskoj prednosti
- Mnoge kompanije su promijenile vlasništvo mnogo puta što je dovelo do promjena politike i manje državnog uticaja

Ove promjene su bile predviđene Komunalne službe su se zalagale za fleksibilnost

- Inicijalno su komunalne službe objašnjavale da treba da budu u potpunosti izuzete od pravila
- One su dokazivale da su drugačije od javnog sektora:
  - Manje pod uticajem Vlade da kupuju na nacionalnom nivou
  - Veći rizik od neuspjeha sa složenim procesima i instalacijama
  - Ugovori su bili veći, složeniji i sa većim brojem ograničenja

Razlike između klasičnih režima i režima komunalnih usluga

- Režim komunalnih usluga je fleksibilniji:
  - Automatsko izuzimanje liberalizovanih sektora
  - Viši pragovi
  - Okvirni sporazumi
  - Sistemi kvalifikovanosti
  - Korišćenje ispregovaranih procedura
  - Izuzimanje povezanih privrednih društava
  - Izuzimanje roba za preprodaju ili ponovno zakupljivanje

Izuzeća

- Organizacije u kojima su bili zadovoljeni osnovni uslovi za liberalizaciju se automatski izuzimaju u nekim sektorima, npr. energija, dok su neki sektori u potpunosti izuzeti, uključujući telekomunikacije.
- Pragovi su viši u sektoru komunalnih usluga, što znači da je pokriveno manje ugovora
- Ugovori prema povezanim privrednim društvima su bili izuzimani na temelju toga što su to djelimično komercijalna tijela
- Robe za preprodaju/ponovni zakup su izuzete da bi se obezbijedio izjednačen teren

Fleksibilni procesi

- Okvirni sporazumi – moguće je jednostavno dodijeliti ugovore tamo gdje je okvir objavljen – za razliku od klasičnih sektora
- Sistemi kvalifikovanosti – samo komunalnim službama je dopušteno da oglašavaju u SL EU i da uspostavljaju stalnu listu kvalifikovanih dobavljača u raznim fazama i da izvlače iz nje bez novih poziva za nadmetanje
- Ispregovarana procedura – komunalnim službama je dozvoljeno veće korišćenje ispregovaranih procedura

Naučene lekcije

- Pravila za komunalne usluge nisu bila ništa manje uspješna od pravila javnog sektora
- Postoji argument da javni sektor treba da bude liberalizovan kako bi kopirao sektor komunalnih usluga
- Fleksibilnost je unaprijeđena (neki uslovi su postali strožiji, drugi fleksibilniji)
- Razvijeni su novi sistemi i procesi kako bi se uzeli u obzir novi zakoni
- Teško je da sektor komunalnih usluga održi argument da će pravila biti komercijalno nepravična i da neće moći sprovesti.